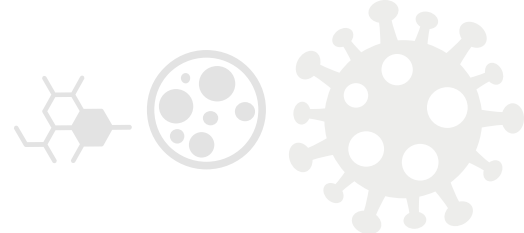

Belső ellenőrzési szempontok a COVID-19-re adott válaszok kapcsán

Korábban nem tapasztalt kihívások

A koronavírus járvány kitörését követően (COVID-19), a szervezetek, környezetük és egész működésük soha korábban nem tapasztalt jellegű, gyors változásnak indult. A jelen tanulmány a Deloitte véleményét tartalmazza a COVID-19 által okozott nagymértékű rombolás belső ellenőrzést érintő vonatkozásairól.

A harmadik védelmi vonal sajátos helyzeténél fogva, az alapos vállalatismertet és megfelelő készségek miatt komoly szerepet tölt be a COVID-19 válság kezelésében. Amint a vállalatok a COVID-19 kezdeti hatásaira reagálnak, a belső ellenőrzési funkció komoly szerepet játszik a bizonyosság és tanácsadás nyújtásában a vezetőség és igazgatóság számára a változó kockázatok és ellenőrzések terén, illetve segít a kockázatok előrejelzésében.

A vállalatok által most életbe léptetett intézkedések a járvány megfékezésére és a válság kezelésére valószínűleg jó ideig érvényben lesznek még. Belső ellenőrként felkészülten és fenntartható módon kell alkalmazkodnunk a mostani időszakhoz, elfogadva a helyzet realitását. Az egyes országokban a helyzet nagyon eltérő, gyorsan és helyenként drámaian változó, ezért a belső ellenőrzési funkcióknak lépést kell tartaniuk a kormányzati és szabályozói bejelentésekkel, és a belső ellenőrzési munka tervezése során figyelembe kell venniük a vállalat központi intézkedéseit.

Ahogy a COVID-19 járvány folytatódik, az ellenőrzési igazgatók és a belső ellenőrzési vezetők számtalan dolgot vesznek számba, és hogy ezt segítsük, felsorolunk néhány szempontot, a lehetséges válaszokkal együtt. A szempontok csoportosítása a következő:

A belső ellenőrzés szerepe

Belső ellenőrzést érintő kihívások

A belső ellenőrzés szempontjából felmerülő kockázati területek

Lényeges, hogy a helyzet kibontakozása során a belső ellenőrzés proaktív és felkészült legyen, miközben gyakorlatias is. A jelen tanulmány nem tekinthető teljeskörűnek vagy kizárólagosnak. Szándékunk szerint a helyzet előrehaladásával az elkövetkező hetek során még egyéb szempontok is szóba kerülnek majd.

A belső ellenőrzés szerepe

A belső ellenőrzés szerepe

- 1. Hogyan tudja a belső ellenőrzés újralibrálni a ciklikus audit tervezésre és kockázatkezelésre vonatkozó módszertanát?** Agilis portfólió kezelési megközelítés alkalmazásával, pl. agilis audit tervezés. Rövid-távú prioritizálással és az audit terv rendszeres felülvizsgálatával és frissítésével, hogy a terv tükrözze a kockázati és bizonyossági helyzet változó igényeit.
- 2. Hogyan igazítja a belső ellenőrzés a fókuszokat úgy, hogy a kockázatokat pragmatikusan és kiegyensúlyozottan közelítse meg?**

A belső ellenőrzés elsődleges célja, hogy az igazán fontos dolgokra helyezze a hangsúlyt, és fokozott bizonyosságot illetve tapasztalatokat közvetítsen. A változó kockázati helyzet miatt elengedhetetlen, hogy a belső ellenőrzés együttműködjön az érdekelt felekkel bármely új, és/vagy új hangsúlyt kapott kockázat megismerése során, és megfelelő támogatást nyújtson. Szükség esetén ebbe az Audit Bizottságot is be kell vonni.

Az is lényeges, hogy a belső ellenőrzés együttműködjön más érintett felekkel, pl. a külső ellenőrzési funkcióval (amennyiben a tervezett belső ellenőrzési munkára kívánnak támaszkodni) és a szabályozó hatóságokkal, amennyiben a belső ellenőrzés hatáskörében változások várhatók.
- 3. Hogyan folytatja a belső ellenőrzés a folyamatban lévő minőségbiztosítási tevékenységeket anélkül, hogy rombolná a kritikus működési területeket?** A belső ellenőrzési funkciónak figyelembe kell vennie a következőket:
 - a. Az audit távoli eléréssel való elvégzése, és ennek lehetséges következményei az ellenőrzési környezet felmérésére, illetve az ellenőrzés lebonyolítására a gyakorlatban. A virtuális tervezés során felmérni a rendelkezésre álló elektronikus dokumentumok mértékét, és a dokumentumokra vonatkozó kéréseket időben benyújtani, hogy az iratok szkennelésére szükség esetén elegendő időt biztosítsunk.
 - b. Vizsgálatonként azonosítani a fő érintett feleket, és felmérni rendelkezésre állásukat a tervezett helyszíni munka időpontjaiban. Ha lehetséges, egyeztessen időpontot a számítógépes megbeszélésekre, a munka státuszának egyeztetésére és a megállapítások megvitatására.
 - c. Használja fokozottan a munka során az új technológiákat, pl. Microsoft Teams, Zoom, vagy Skype a virtuális megbeszélések/workshopok esetén. Érdemes lehet az ilyen megbeszéléseket rögzíteni belső ellenőrzési bizonyítékként (de ezt előre tisztázni kell az érintett személyekkel, és figyelemmel kell lenni az országspecifikus jogszabályokra).
 - d. Analitikai eszközök alkalmazásának előtérbe helyezése a távoli munkavégzés során, a vizsgált témakörök lefedettségének növelése, az üzletmenet megzavarásának csökkentése és továbbra is értékes információ nyújtása mellett.
- 4. A belső ellenőrzésnek jobban együtt kell-e működnie más ellenőrzési osztályokkal, hogy csökkentsék a vállalatot ért diszrupciót?** A jelen korlátozott lehetőségek idején a belső ellenőrzésnek arra kell törekednie, hogy csökkentse az átfedést más ellenőrzési területekkel, pl. könyvvizsgálattal, a compliance és vállalati kockázatkezelési területekkel. Amennyiben lehetséges, ezekkel a funkciókkal tisztázni kell a munkájuk terjedelmét, és a tesztelés mélységét, hogy azonosítsuk, hol tudnánk együttműködni és támogatást nyújtani.
- 5. Hogyan tudja a belső ellenőrzés elkerülni, hogy az év későbbi szakaszában teljesítse a belső ellenőrzési terv nagyobbik részét, nagyobb nyomás alatt?** Ennek érdekében hogyan lehetne a munkát már most elvégezni, amíg van erre bőven idő? A belső ellenőrzési funkciónak figyelembe kell vennie a következőket:
 - a. Végezhető-e a munka távolról a rendelkezésre álló technológia segítségével; megállapodás módosított, vagy csökkentett terjedelmű munkáról. Ahol személyes találkozókra van szükség, ott a munka távolból elvégezhető részét érdemes elvégezni, és csak a találkozót halasztani későbbre a távolságtartás utáni időkre.
 - b. Helyezzük előtérbe az új kockázati területeket (pl. forgatókönyvek elemzése, likviditás modellezése, információszerzés és a szervezet tájékoztatása az új helyzetekről, kormányzati intézkedések változásainak vagy változó vásárlói szokásnak a nyomon követése). Potenciális új és most felmerülő kockázati területekről a 3. pontban esik szó.
 - c. Ahol a munkát törölni kell, vagy elhalasztani, ott az Igazgatósággal és az Audit Bizottsággal való egyeztetés után a belső ellenőrzési funkció kapacitásait át lehet helyezni projektek támogatására, vagy a szervezet COVID-19 elleni védekezésével kapcsolatos tevékenységekre. Ide sorolandók:
 - i. A frontvonal támogatása – figyelembe véve a szakértelmet, pl. analitika, projektvezetés, pénzügyi tapasztalat, rendszerismeret, globális üzleti ismeretek.
 - ii. Felkészültség vizsgálata – üzletfolytonossági tervek és/vagy járványügyi tervek vizsgálata
 - iii. A szervezet reakciójának vizsgálata – a reakció szervezettsége, legjobb iparági gyakorlatnak való megfelelése, és minden fő kockázati terület lefedése.
 - iv. Forgatókönyv tervezés – a szervezet kitettségének értékelése a járványgörbe tükrében, és akcióterv kidolgozása (pl. döntések előzetes kidolgozása).
 - v. Pórbák/gyakorlatok – számítógépes gyakorlatok megtartása az incidensek kezelésének tesztelésére.
 - vi. Valós idejű jelentés – a fő mutatók nyomonkövetése a jelenleg nyomás alatt álló folyamatok esetén.
 - vii. Áthelyezések – a kritikus tevékenységek folytatása érdekében munkatársak áthelyezése

A belső ellenőrzés szerepe

A belső ellenőrzés szerepe

6. Képes a belső ellenőrzési funkció objektíven vizsgálni a helyzetet és valós idejű visszajelzést adni azoknak a csapatoknak, akiknek azonnali döntést kell hozniuk? Hogyan tud a belső ellenőrzés segíteni a vállalatnak a jövőbe tekintésben? A belső ellenőrzési funkciónak figyelembe kell vennie a következőket:

- Projekt irányító bizottságokban való részvétel, és független, objektív vélemény kialakítása, amely formálja a vezetőség kockázatról való gondolkodását.
- A változó munkakörnyezet tükrében az új és/vagy módosított kontrollok tervezésének megvitatása a bevezetés előtt.
- A hosszú és időigényes jelentések felcserélése gyorsabb eredményeket hozó, tömörebb, agilisebb belső ellenőrzési jelentésekkel.
- Előrejelzés – a belső ellenőrzés által nyújtott előrejelzés minden korábbinál hasznosabb, segíti az első két védelmi vonalat a kockázatok azonosításában, amelyek azonnali üzleti következményekkel járhatnak, beleértve a pénzügyi kockázatok, az eltérő munkamódszereket, távolról végzett ügyfélkapcsolatokat, és az elmozdulást a digitális környezet felé.

7. Mikor egyeztessen a belső ellenőrzés az egyéb érdekelt felekkel, beleértve a szabályozó hatóságokat és az audit bizottságokat arról, hogy hogyan lehet értéket teremteni a belső ellenőrzési terv kialakításával vagy módosításával? Az érintett felekkel való korai egyeztetés elengedhetetlen ahhoz, hogy a belső ellenőrzési funkciók tisztában legyenek perspektíváikkal és a kiemelt területekkel. Az időben történő megbeszélés segít azonosítani a lényeges feladatokat, és felismerni az új és/vagy hangsúlyosabbá vált kockázatokat, amelyeknek figyelmet kell szentelni az éves belső ellenőrzési tervben. Meg kell egyezni az újragondolt belső ellenőrzési fókuszterületekben.

8. Ahol a kevésbé lényeges belső ellenőrzési feladatokat elnapolták, vagy átalakították, ott ennek milyen hatása lehet a szabályozói/jogszabályi előírásoknak való megfelelésre és az ellenőrzési környezet értékelésére? Ezt az audit bizottságnak kell irányítania, beleértve az igazgatók felügyelettel kapcsolatos feladatait. A tevékenység szükséges szintje, és a belső ellenőrzés által nyújtott bizonyosság az igényekhez alakítható.

Fontos tisztázni, hogy az év során mely dolgokat vették figyelembe, és szükség esetén korlátozni lehet a vizsgálatok terjedelmét. Jelentések esetén a következőket kell egyértelműsíteni:

- Terjedelem, korlátozások, és környezet.
- Kiemelt témák és konklúziók (pl. csökkentett ellenőrzési szint x, y, vagy z miatt).
- Az alapvető okokat meg kell nevezni, hogy a vállalat erősebbé válhasson a későbbiekben.

9. Milyen hatása lehet a csökkentett terjedelmű belső ellenőrzési vizsgálatoknak az audit bizottság ellenőrzésre vonatkozó éves beszámolási kötelezettségeire? Bizonyos szektorokban, pl. az állami szektorban szükség van a kontrollok vagy kontrollkörnyezet éves értékelésére. Ha csökkenteni lehet a belső ellenőrzési munkát, fontos tisztázni, hogy az év során mely dolgokat vették figyelembe, és szükség esetén korlátozni lehet a vizsgálatok terjedelmét.

A szervezeteknek azonban lépést kell tartaniuk a szabályozói intézkedésekkel a helyzet előrehaladásával. Egyes szabályozó hatóságok, például az Egyesült Államok Értékpapír- és Tőzsdebizottsága („SEC”) és a brit Számviteli Standard Testület („FRC”) iránymutatásokat, a számviteli standardok alkalmazására vonatkozó véleményeket bocsátanak ki a vállalatok és a könyvvizsgálók számára. Magyarországon Kormányrendeletekben szabályozzák a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklése érdekében tett lépéseket, melyek alapján a meglévő jelentéstételi követelmények egyes esetekben enyhülnek. Jelenleg még korai jóslásokba bocsátkozni, hogy a pénzügyi beszámolási és számviteli követelmények hogyan változhatnak, hiszen a COVID-19 hatása a működésre és gazdaságra még eltart egy ideig.

10. A belső ellenőrzési funkció munkatársai részt vehetnek-e/támogathatják-e a válságkezelő munkacsoportokat? Bár számos vállalatnál a belső ellenőrzés eredetileg nem része a válságot kezelő csapatnak, mégis komoly szerepet játszhat a jövőre való felkészülésben. Az alábbi tevékenységekkel nyújthat támogatást:

- Objektív és értékes szervezeti ismeretek biztosítása.
- Annak biztosítása, hogy a tanulságot levonták, a feladatokat elvégezték, és az eredményeket rögzítették.
- Alapos vállalati ismereteik alapján annak biztosítása, hogy a válságkezelő munkacsoport azonosította a fő kockázati területeket, és minden körülményt figyelembe vett.

A belső ellenőrzés kihívásai

A belső ellenőrzés kihívásai

1. Hogyan motiválhatják és támogathatják a belső ellenőrzési funkciók a távmunkában dolgozó munkaeerőt? Alapvető fontosságú, hogy a különböző csapatok ezekben a nehéz időkben is kapcsolatban maradjanak. Az belső ellenőrzés vezetőinek az alábbiakat javasoljuk:

- a. Heti egyeztetések** – Jó alkalom arra, hogy megbeszéljük a csapaton belüli legfrissebb híreket, kérdéseket tegyünk fel és megosszunk az ötleteinket.
- b. Check-in** – Check-in alkalmak az egyes csapattagokkal, ahol meg lehet beszélni az elszigeteltséggel kapcsolatos problémákat, a munkamennyiséget, vagy egyéb felmerülő kihívásokat.
- c. Napi stand-up** – Az audit csapatok rövid napi bejelentkezése (videóval és hanggal egyaránt). Ez lehetőséget ad a csapat számára, hogy egy általános áttekintést adjanak a munkájukról, illetve arról, hogy számítanak-e csúszásra a feladatok elvégzése során.
- d. Virtuális kávézások** – Szórakoztató alkalmak, amelyek segítenek kapcsolatban maradni a csapaton belül.
- e. Családfa** – jelöljük ki egy mentort minden csapattag számára, és biztassuk őket még gyakoribb bejelentkezésekre. Ezek a bejelentkezések a kihívások és megoldások megosztásának fórumául szolgálhatnak.
- f. Sikertörténetek** – Osszunk meg sikertörténeteket és a szervezeten belül történt pozitív eseményeket, hogy megőrizzük az optimizmust.
- g. Üzletfolytonossági terv** – A belső ellenőrzési csapat egyes tagjai is áldozatul eshetnek a betegségnek. Találjuk ki most az üzletfolytonossági tervet minden főbb ellenőrzés esetére, valamint a vezetőség/vezetői csapat feladataira. Tervezzük meg, hogyan lehetne mozgásban tartani a dolgokat a kritikus audit vagy egyéb tevékenységek esetén, illetve tegyünk lépéseket a zökkenőmentes átállás érdekében.

2. Hogyan tarthatja fent a belső ellenőrzés a vállalati jelenlétet a távmunka során? A belső ellenőrzési funkcióknak a következőket érdemes megfontolniuk:

- a. A vállalat legfontosabb érdekeltjeivel tartott megbeszélések gyakoriságának növelése. Elengedhetetlen, hogy a csapatok továbbra is szoros, bizalmon, hitelességen, hatékonyságon és átláthatóságon alapuló kapcsolatokat építsenek az ügyfelekkel.
- b. Amikor csak lehet, használjunk videohívást az érdekelt felekkel való kapcsolatépítés és a bizalom megteremtése érdekében.

3. Hogyan nyújthat a belső ellenőrzés bizonyosságot olyan szervezeteknek, ahol az érdekelt feleknek mások a prioritásaik? A belső ellenőrzési funkcióknak a következőket érdemes megfontolniuk:

- a. A prioritások értékelése és a kritikus munka azonosítása – összpontosítsunk valóban a legnagyobb kockázatokra.
- b. Szükséges az érdekelt felek által biztosított információk mennyiségének csökkentése, ehelyett hatékony, lényegre törő tanácsokra van szükség a meglévő rendszerek és rendelkezésre álló adatok lehető legnagyobb kihasználásával.
- c. Gyakoribb visszajelzések biztosítása a dinamikus környezetben.

4. Szükség van-e érdemibb megközelítésre a belső ellenőrzés részéről? Ilyen kivételesen bizonytalan időkben a belső ellenőrzési funkcióknak pragmatikusabbnak kell lenniük az ellenőrzés végrehajtásával, vagy akár a dokumentáció hiányával kapcsolatos információszerezésben, és alternatív módszereket kell találniuk a legfontosabb lépések és tevékenységek megerősítésére.

A belső ellenőrzési funkcióknak azonban tudatában kell lenniük a következőknek:

- a. Az eddig sosem látott változások és magasszintű bizonytalanság korában számíthatunk arra, hogy a munkavállalók kiskapukat keresve megkerülik a meglévő biztonsági protokollokat és belső kontrollokat a vállalkozás hatékony működésének biztosítása érdekében.
- b. Egy ilyen válsághelyzetben a csalási kockázatok megváltozhatnak, mivel mind a belső, mind a külső felek számára új lehetőségek nyílnak. A csalásra (mind az eszközök hűtlen kezelésére, mind a pénzügyi jelentésekkel kapcsolatos csalásokra) is nagyobb lehet a kísértés, különösen amennyiben munkavállalókat bocsátanak el, vagy a munkavállalók jelentős személyes pénzügyi nyomás alá kerülnek.

A belső ellenőrzés kihívásai

A belső ellenőrzés kihívásai

5. Hogyan reagáljon a belső ellenőrzés, ha olyan munkában kéri a segítségét, ami veszélyeztetné a függetlenségét? Noha el kell ismerni (és nem szabad elfelejteni), hogy a belső ellenőrzés elsődleges szerepe, hogy független és objektív bizonyosságot nyújtson, válsághelyzetben jogosan várható el a belső ellenőrzéstől, hogy olyan területeken segítse a szervezetet, ahol szakértelme hasznos lehet. Annak érdekében, hogy függetlensége ne sérüljön, a belső ellenőrzésnek a következőket kell figyelembe vennie:

- Hatáskörét korlátozza a tanácsadásra, ne vegyen részt közvetlenül a végrehajtásban.
- Külön csapat segítsen a menedzsment támogatási munkában, illetve a következő ellenőrzésben.
- Halassa az ellenőrzést akkora, amikor a vállalkozás már megfelelően kontrollál egy adott folyamatot vagy projektet.

6. Jobban meg kell-e ítélnie a belső ellenőrzésnek a számára biztosított információk megbízhatóságát? A helyszíni információszerzés képessége teljesen megszűnt, ezáltal kevésbé vagyunk képesek azonosítani, ha valami hiányzik. A belső ellenőrzési funkciónak figyelembe kell venniük, hogy a dokumentáció egy része kifejezetten a belső ellenőrzési célra készülhet el, ezáltal szükséges mérlegelni ezen dokumentumok megbízhatóságát.

7. Hogyan tarthatja fent a belső ellenőrzés a vizsgálatok magas minőségét a távmunka során? A belső ellenőrzési funkciónak a következőket érdemes megfontolniuk:

- A budget növelése minden ellenőrzés esetén, belekalkulálva a távmunka miatti több konferenciahívást és nagyobb erőfeszítést.
- A rendelkezésre álló új technológiák, pl.: Zoom, vagy Skype használata a virtuális megbeszélések és/vagy workshopok esetén.
- Az egy év alatt elkészített belső ellenőrzési vizsgálatok számának csökkentése annak érdekében, hogy a minőség ne sérüljön.

8. Mit tehetnek a belső ellenőrzési funkciók, ha az utazási korlátozások limitálják a külföldi munkavégzést? A belső ellenőrzési funkciónak a következőket érdemes megfontolniuk:

- Az országon belüli erőforrások kihasználása, vagy harmadik félnél végzett munka, amennyire a belföldi utazás megengedett.
- Amennyiben terveznek a cég fő telephelyén vagy csoportszinten végzett munkákat, ezeket előre lehet hozni a külföldi munkák helyett, kihasználva a jelenlegi kapacitást.

9. Mit kell végiggondolni a belső ellenőrzésnek, miután a válság lecsengett? A belső ellenőrzési funkciónak érdemes megragadni a lehetőséget, hogy olyan gyakorlatokat vezessenek be, amelyek hatékonyak bizonyultak a válság idején. Ilyen lehet például a távmunka, a videokonferenciák, illetve a távoli adatelemzés. Ez mind a hatékonyság, mind az alacsonyabb költségek, illetve a belső ellenőrzési csapatok a jobb munka-magánélet egyensúlya szempontjából előnyökkel jár, a kevesebb utazás pedig környezetvédelmi szempontból hasznos.

Emellett lehetőség nyílik egy rugalmasabb és iteratív kockázatelemzési és tervezési folyamat bevezetésére, amely nagyobb rugalmasságot biztosít a források jövőbeli felhasználására.

A COVID-19 során nyert tapasztalat nem csak a belső ellenőrzést fogja megváltoztatni. Úgy véljük, a gazdaság már soha nem lesz pont ugyanolyan, mint a járvány előtt: több lesz a távmunka, kevesebb lesz az utazás, inkább támaszkodunk a technológiára, és iparáganként egyéb változások is velünk maradnak pl. fizikai értékesítési pontok bezárása, offshore rendszer újragondolása, intenzívebben használjuk majd a digitális csatornákat, változnak a vevői szokások, változnak a szabályozói módszerek és egyéb stratégiák, csak hogy párat említsünk. A belső ellenőrzésnek ezeket figyelembe kell vennie a jövőbeli fókuszterületek kialakításakor.

A belső ellenőrzés szempontjából felmerülő kockázati területek

A belső ellenőrzés szempontjából felmerülő kockázati területek

Kockázati terület	Megfontolandó kérdések
Felhasználói Hozzáférések Kontrollja 	<p>A rugalmas munkavégzés miatt, illetve mivel a munkavállalóknak több rendszerhozzáférésre van szükségük, hogy helyettesíteni tudják azokat, akik nem dolgoznak, a felhasználói hozzáférésekre vonatkozó kontrollok veszélybe kerülhetnek, valamint összeférhetetlenség merülhet fel.</p> <p>A belső ellenőrzés szempontjából megfontolandó lehet:</p> <ul style="list-style-type: none">• A meglévő kontrollok nyomonkövetése – bár szükséges lehet a meglévő feladatkörök szétválasztásának feloldása, elengedhetetlen, hogy a szervezetek olyan ellenőrzési nyomonvonalat tartsanak fent, amelyre később hivatkozni tudnak.• A csalási kockázat és a szándékos vezetői szabálytalanságok feltárása kiemelt fontosságú.
Pénzügy 	<p>A belső ellenőrzés szempontjából megfontolandó lehet:</p> <ul style="list-style-type: none">• A működőtőke követelményeinek megértése a scenárió-tervezési feltételezések tükrében, valamint a cash flow előrejelzések értékelése.• Mindent megtett-e a szervezet annak érdekében, hogy hozzáférjen a kormányzati pénzügyi támogatásokhoz, és tisztában van-e a támogatás hosszabb távú következményeivel (például a kölcsön visszafizetésével)?• A vezetőség számviteli és beszámolási hatástanulmányának felülvizsgálata, különös tekintettel a 2019 decemberi év végi pénzügyi kimutatásokra, valamint a következő negyedéves jelentéstételi határidőkre.
Belső kontrollok 	<p>A belső ellenőrzésnek meg kell értenie a szervezet belső kontroll környezetében zajló ideiglenes, illetve hosszú távú változásokat, különös tekintettel a következőkre:</p> <ul style="list-style-type: none">• A vezetőség ellenőrzése feletti kontrollok;• Számviteli becslések ellenőrzése (cél tartalék képzése kétes követelésekre, készletek értékelése, goodwill és immateriális javak értékvesztése, pénzügyi és nem pénzügyi eszközök piaci értéke);• Társult vállalkozás vagy közös vezetésű vállalat feletti kontrollok;• Tranzakciók feldolgozása feletti kontrollok;• Készpénz kifizetés feletti kontrollok;• Automatikus üzleti kontrollok;• Kiszervezett szolgáltatók;• Belső kereskedelemmel kapcsolatos problémák;• Kulcsszerepet betöltő személyek/super userok hozzáférése; valamint• Rugalmasság és távmunka.
Kiberbiztonság 	<p>Ahogy a távmunkára alkalmas környezet, valamint a távmunka hatékonyságát növelő harmadik fél által gyártott szoftverek használata egyre nő, a munkavállalók akaratlanul is veszélyeztethetik az üzletbiztonságot.</p> <p>A belső ellenőrzés szempontjából megfontolandó lehet:</p> <ul style="list-style-type: none">• A jelenlegi igénybevétel tekintetében arányosak-e a távoli hozzáférés kontrolljai?• Hogyan hívják fel a figyelmet és támogatják a kockázatok feltárását és kezelését a szervezetek a rosszindulatú tevékenységek proaktív azonosítása érdekében?• Hogyan követik nyomon a szervezetek a harmadik felek biztonsági terveit a szolgáltatásokhoz való hozzáférés prioritizálása érdekében?• Többet használják-e a kézi készülékeket most, hogy többen dolgoznak otthonról, és ha igen, biztonságos és ellenőrzött-e a használatuk?• Rendelkezik-e a szervezet az eszközök, technológiák, illetve szoftverek megnövekedett használatához szükséges elegendő és megfelelő engedéllyel?• Hogyan követi nyomon a szervezet az elégedetlen vagy elbocsátott munkavállalók és alvállalkozók által szándékosan vagy akaratlanul okozott belső kockázatot?• Hogyan követi nyomon a szervezet a kollaborációs, illetve egyéb, nem jóváhagyott és nem irányított eszközök, illetve a SaaS alkalmazások megnövekedett használatát („shadow IT”)?

A belső ellenőrzés szempontjából felmerülő kockázati területek

A belső ellenőrzés szempontjából felmerülő kockázati területek

Kockázati terület	Megfontolandó kérdések
Biztosítás 	A belső ellenőrzés szempontjából megfontolandó lehet: <ul style="list-style-type: none">• Mivel a konyhák és hálószobák egyre inkább állandó otthoni munkahellyé válnak, jelent-e ez megnövekedett kitétséget a biztosítási kötelezettségek szempontjából?• Továbbra is betartják-e az egészségi és biztonsági előírásokat?
Kockázatkezelés (Risk Management) 	A belső ellenőrzés szempontjából megfontolandó lehet: <ul style="list-style-type: none">• Bevezetésre kerültek-e a szervezetnél olyan folyamatok, amelyek segítségével továbbra is meg tud felelni valamennyi szabályozó által előírt kötelezettségének?• Agilisabbá kell-e tenni a kockázatfelmérési folyamatot, és szükséges-e több dinamikus kockázatfelmérési módszer bevezetése?
Üzletfolytonosság 	A belső ellenőrzés szempontjából megfontolandó lehet: <ul style="list-style-type: none">• Segíteni a szervezeteknek megtalálni a hibalehetőségeket, pl.: folyamatok, alkalmazottak, technológiák.• Megfelelő forgatókönyvek, tervek és intézkedések kidolgozása és/vagy tesztelése, beleértve a „hadgyakorlatokat”, az üzleti tevékenységek újraindítása esetére (katasztrófa-helyreállítási terv).• A vezetés kritikus tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalhoz használt információinak ellenőrzése és felülvizsgálata, valamint a vezetés a helyzet jellegére, mértékére, illetve tartamára vonatkozó feltételezéseinek felülvizsgálata, illetve összehasonlítása.• A vezetés az üzleti hatásokkal kapcsolatos előrejelzéseinek felülvizsgálata (pl.: a vállalkozás folytatása, nyugdíjprogram számvitele, cégérték és immateriális javak, várható hitelezési veszteségek), figyelembe véve, hogy közeledik a Q1-es jelentéskészítési határidő, és számos vállalkozás nyilvánosan kedvezményeket ígért az ügyfeleknek – ezeket biztosítják-e, és megfelelően becsülik-e a pénzügyi hatásukat?• A legfontosabb szolgáltatók vezetés általi értékelése, nyomonkövetése, valamint a velük kapcsolatos üzletfolytonossági tervek figyelembe vétele.
Ellátási lánc 	A belső ellenőrzés szempontjából megfontolandó lehet: <ul style="list-style-type: none">• Annak felmérése, hogy rendelkezésre állnak-e a megfelelő erőforrások, beleértve a harmadik feleket, a kritikus tevékenységek megfelelő szintű biztosítása érdekében.• Annak meghatározása, hogy a szervezetek hogyan értik és készülnek fel a szükséges változásokra, és ezek alapján a készletek, valamint az erőforrások rendelkezésre állnak-e megfelelő mennyiségben.• Hogyan lehet a legnagyobb bizonyosságot nyújtani azoknak a közös vezetésű vállalkozásoknak, amelyek vezetőinek egyéb prioritásaik lehetnek.
Ügyfelek 	A belső ellenőrzés szempontjából megfontolandó lehet: <ul style="list-style-type: none">• Rendelkezik-e szervezet egyértelmű kommunikációs tervvel ügyfelei felé, beleértve a különösen érzékeny ügyfeleket?

A belső ellenőrzés szempontjából felmerülő kockázati területek

A belső ellenőrzés szempontjából felmerülő kockázati területek

Kockázati terület

Megfontolandó kérdések

Szerződések

A belső ellenőrzés szempontjából megfontolandó lehet:

- Azonosított-e a szervezet, vagy a belső ellenőrzés tud-e segíteni azoknak a legfontosabb szerződéses rendelkezéseknek az azonosításában, amelyek a jelen helyzetben könnyebbséget jelenthetnek, például:
 - Vis major;
 - Értékesítési rendelkezések;
 - Katasztrófa-helyreállítással és üzletfolytonossággal kapcsolatos rendelkezések;
 - A felelősség korlátozása;
 - Kötbér;
 - Irányadó jog és illetékesség;
 - Beszállító/alvállalkozó lokációja és értékesítési lánc;
 - Felmondási jogok;
 - Biztosítás; és
 - Egyéb vonatkozó rendelkezések.

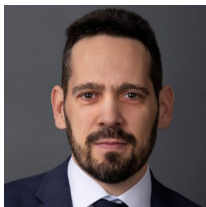
Emberi erőforrás

A belső ellenőrzés szempontjából megfontolandó lehet:

- A szervezetek által a munkavállalók egészségének és jóllétének fenntartása érdekében bevezetett tervek megfelelése, beleértve a távmunkával kapcsolatos mentális egészségre gyakorolt hatást.
- A lezárások idején használt „kiskapuk” szabályozásának és megfelelő kontrolljának biztosítása.
- Elérhető-e a közösségi média a válság idején történő megfelelő használatával kapcsolatos iránymutatás, és betartják-e azt?
- Felmérték-e a HR folyamatok, például az éves teljesítményértékelés esetleges felfüggesztésének a szokásos üzletmenetre kifejtett hatását?

Lépjen velünk kapcsolatba!

Ujvári Péter

Partner
Audit&Assurance

pujvari@deloittece.com
+36 20 407 0392

György Adél Virág

Manager
Audit&Assurance

agyorgy@deloittece.com
+36 20 386 8760

Deloitte.

A Deloitte név egy vagy több Deloitte Touche Tohmatsu Limited („DTTL”) társaságra, a tagvállalatok globális hálózatára és azok kapcsolt vállalkozásaira utal (együttesen: a „Deloitte szervezet”). A DTTL (vagy „Deloitte Global”) és valamennyi tag- és kapcsolt vállalata önálló, egymástól elkülönülő jogi személy, melyek harmadik felek irányába egymás nevében nem vállalnak kötelezettségeket. A DTTL, valamint annak tag- és kapcsolt vállalatai kizárólag saját tetteikért és mulasztásaikért felelnek. A DTTL ügyfelek számára nem nyújt szolgáltatásokat. További információ a deloitte.hu/magunkról webhelyen olvasható.

Magyarországon a szolgáltatásokat a Deloitte Könyvvizsgáló és Tanácsadó Kft. (Deloitte Kft.), a Deloitte Üzletviteli és Vezetési Tanácsadó Zrt. (Deloitte Zrt.) és a Deloitte CRS Kft. nyújtja (melyek közös neve „Deloitte Magyarország”). Mindhárom társaság a Deloitte Central Europe Holdings Limited tagvállalata. A Deloitte Magyarország négy szakmai területen - könyvvizsgálat, tanácsadás, adó- és jogi, valamint kockázati tanácsadási területeken - tölt be kiemelkedő szerepet az országban, és kínál szolgáltatásokat több mint 750 hazai és külföldi szakértője segítségével. (Ügyfeleinknek együttműködő ügyvédi irodánk, a Deloitte Legal Gondóc és Társai Ügyvédi Iroda nyújtja a jogi tanácsadási szolgáltatásokat.)

A jelen dokumentum és a benne foglalt valamennyi információ a Deloitte Magyarország társaságaitól származik és célja, hogy bizonyos témakör(ök) ben általános információkkal szolgáljon, de nem tárgyalja az adott témakör(öke)t annak teljességében. A jelen dokumentumban megadott információk nem minősülnek számviteli, adóügyi, jogi, befektetési, tanácsadási illetve egyéb szakmai szolgáltatásnak. Ezek az információk nem képezhetik ügyfeleink üzleti döntéseinek kizárólagos alapját. Ügyfeleinket arra kérjük, hogy pénzügyeiket vagy üzletvitelüket befolyásoló bármely döntésük meghozatala, vagy a döntésnek megfelelő magatartás tanúsítása előtt kérjék képzett szakmai tanácsadóink véleményét.

Jelen anyagok és a bennük foglalt információk tájékoztató jellegűek és esetlegesen hibákat is tartalmaznak, amelyekért a Deloitte Magyarország sem kifejezetten, sem hallgatólagosan nem vállal felelősséget, és amelyek nem minősülnek a Deloitte Magyarország állásfoglalásának. Az előzőek érintése nélkül a Deloitte Magyarország nem garantálja az anyagoknak és / vagy a bennük foglalt információknak a hibamentességét, továbbá a teljesítés vagy a minőség valamennyi egyedi kritériumának való megfelelést sem. A Deloitte Magyarország cégei nem felelnek a szolgáltatásaik piacképességére, vagy adott célra való alkalmassága, jogtisztasága, versenyképessége, biztonsága és pontossága vonatkozásában.

Ügyfelünk a jelen anyagot és a benne foglalt információkat a saját felelősségére használja, és teljes mértékben felelősséget vállal a jelen dokumentum és a benne foglalt információk használatából eredő következményekért, esetleges veszteségeikért. A Deloitte Magyarország cégei nem vonhatók felelősségre jelen dokumentum, vagy a benne foglalt információk felhasználásával kapcsolatosan felmerülő közvetlen, közvetett, járulékos, következményes, büntető jellegű vagy bármilyen egyéb kárért, valamint egyéb veszteségért sem, legyen az szerződéses, jogszabály szerinti vagy magánjogi (például gondatlanságból fakadó).

A fent írtaktól eltérően amennyiben az információk és az anyagok kifejezetten az Ügyfél és a Deloitte Magyarország között létrejött szerződés végleges teljesítéseként kerülnek átadásra, a Deloitte Magyarország felelősséget vállal azért, hogy a szolgáltatásnyújtás és - amennyiben van - az elkészült termék szerződésszerű. A Deloitte Magyarország rögzíti, hogy az anyagok és az információk kizárólag a szerződésben meghatározott személyek / szervezetek számára készülnek és célokra alkalmasak. A Deloitte Magyarország minden felelősséget kizár az Ügyfél által rendelkezésre bocsátott dokumentumokból, anyagokból, információkból és adatokból fakadó vagy azokkal összefüggő károk vonatkozásában. Minden itt nem szabályozott kérdésre a vonatkozó szerződés irányadó.

Ha a fenti rendelkezések bármelyike bármilyen okból nem érvényesíthető, a többi rendelkezés továbbra is hatályban marad és alkalmazandó.